

Drumul spre echitatea fiscală: stație sau destinație?

Un impozit global pe profit la o rata "minima" de 15%, așa cum s-au angajat recent 132 de state membre ale Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), ar aduce venituri suplimentare de peste 150 de miliarde de dolari anual guvernelor din întreaga lume. Acest lucru ar genera mai mulți bani pentru state, care nu ar veni, însă, singuri, ci însoțiți de incertitudini și potențiale riscuri. Doar ca, așa cum o arată cele mai recente declarații, "reforma fiscală a secolului", cum a fost numită această măsură, ar putea însemna, în primul rând, ca sumele mari vor reveni în continuare celor mai puternici, într-un moment în care țările mici se vad oricum deposedate de bani, prin structurile și schemele de profit existente în paradisurile fiscale. În al doilea rând, se traduce prin creșterea poverii fiscale pentru investiții peste tot în lume. Cu alte cuvinte, da, noua politică limitează puterea paradisurilor fiscale, dar va reuși ea să construiască echitatea fiscală, așa cum clamează? Va grabi redresarea economică globală?

Efortul politic de a limita transferul artificial de profit și beneficiile utilizării jurisdicțiilor cu impozite reduse s-a concentrat, așa cum s-a văzut în ultimele săptămâni, pe adoptarea unui impozit minim global aplicabil marilor corporații multinaționale. Astfel, în timp ce noul impozit ar putea acționa ca un mecanism de protecție la normele actuale privind taxarea profitului, el ar crește, inevitabil, și povara fiscală asupra investițiilor peste tot în lume. Or investițiile straine directe (ISD) sunt sensibile la cotele de impozitare, iar un impozit minim global ar avea un impact direct asupra deciziilor companiilor multinaționale.

Pentru a-i atenua efectele economice negative, factorii de decizie ar trebui să se asigure că atât rata minimă, cât și baza impozabilă la care se va aplica noua cota sunt concepute în așa fel încât să nu denatureze deciziile de investiții, ci să acționeze ca un mecanism real de protecție la normele existente privind impozitul pe profit. Companiile care utilizează în prezent jurisdicții cu impozite reduse pentru a facilita investițiile ar vedea o creștere semnificativă a impozitelor asupra proiectelor lor actuale și se vor confrunța cu un nou factor de descurajare fiscală pentru proiectele viitoare - efect ignorat de mulți factori de decizie politică. Rezultatul ar fi mai puține investiții straine directe (ISD) și o creștere economică globală mai lentă. Oricum, creșterea ISD la nivel mondial s-a oprit înainte de pandemie, iar ISD-urile au scăzut în 2020 până la cel mai mic nivel din 2005, așa cum o arată inclusiv studiul [EY Romania Attractiveness Survey](#)

Înțelegerea modului în care un impozit minim global ar putea avea un impact negativ asupra investițiilor transfrontaliere și modul de evitare a acestui rezultat vor fi esențiale pentru ca ISD-urile globale să se recupereze pe deplin în urma pandemiei, mai ales că tocmai acele companii care sunt vizate de un impozit minim global sunt cele care au o amprentă semnificativă în lume – milioane de angajați, miliarde investite. Și aproape toate țările mai mici, cum este și România, mizează pe investiții pentru o redresare-relansare economică rapidă.

Da, un impozit minim ar elimina multe dintre beneficiile canalizării investițiilor prin jurisdicții cu impozite reduse sau prin exploatarea tratatelor fiscale pentru a plăti impozite mici pe fluxurile de venituri transfrontaliere. Dar trebuie măsurat de mai multe ori, înainte de a taia o dată – pentru că așa cum spuneam, trebuie examinate cu atenție consecințele.

Evaluarea impactului economic al măsurii realizate de OCDE spune că introducerea unui nivel minim de impozitare a profitului ar avea cea

mai mare creștere a cotelor medii efective de impozitare pentru hub-urile de investiții – adica acolo unde sunt concentrați cei mai puternici investitori și cele mai mari investiții.

Pe de alta parte, propunerea OCDE are în vedere furnizarea unei deduceri pentru substanța economică măsurată printr-un procent din valoarea activelor corporale și a costurilor de ocupare - așa-numita "substanță carve-out". Astfel, regulile vor prevedea o formulă standard care va exclude o sumă de venit de cel puțin 5% (în perioada de tranziție de 5 ani, cel puțin 7,5%) din valoarea contabilă a imobilizărilor corporale și salariale. Va fi prevăzută și o excludere de minimis.

În plus, la acest moment nu este clar ce se va întâmpla cu cele șapte țări care nu au semnat acordul – între care și Irlanda, Estonia și Ungaria. Grace Perez- Navarro, director adjunct al Centrului OCDE pentru Politică și Administrare Fiscală, a vorbit chiar zilele acestea despre "angajarea constructivă" a acestora, fără să poată oferi mai multe detalii. Din câte lăsa Perez Navarro să se înțeleagă, țările ar dori să vadă cum se desfășoară negocierile, înainte de a se angaja în ceva. În declarațiile sale, președintele estonian, de pildă, spune că nivelul impozitului pe profit este deja peste minimul propus (20%) și nu are companii care să se încadreze în noile reguli. "Țara încearcă doar să confirme compatibilitatea cu legislația internă înainte de a se angaja", declara Kersti Kaljulaid, președintele estonian într-un interviu acordat CNBC.

Dar nici acordul formal semnat nu este suficient. Tot mai multe voci se întreabă cum va aplica China prevederile acordului. China, care, așa cum se știe, este pol de investiții – anul trecut, a fost liderul global, pentru prima dată în istorie, la capitalul investiții străine directe – cu 163 de miliarde de dolari, comparativ cu 134 de miliarde atrase de Statele Unite.

Calendarul este și el un factor de presiune. Kate Barton, vicepreședinta EY Global, vorbea la rândul său zilele acestea despre "termenul foarte ambițios" al OCDE de aprobare a măsurii, insistând asupra necesității unei analize cât mai atente. „Cred că o mulțime de țări își vor reconsidera codul fiscal și vor trece la noul standard, așa ca este, într-adevăr, o cursă spre mijloc. Dar va depinde foarte tare de cum arată codul fiscal din fiecare țară”.

Și asta pentru că schimbările propuse ar necesita un grad fără precedent de coordonare și cooperare între țările din întreaga lume, ceea ce creează un risc substanțial de incertitudine și controverse fiscale complexe. Există, de asemenea, îngrijorări cu privire la faptul că noile norme ar putea duce la sarcini fiscale globale mai mari, inclusiv dintr-o dublă impunere.

Detaliile vor conta. Este important ca factorii de decizie politică să se reunească cu părțile interesate pentru a tranșa specificul tehnic al schimbărilor. Factorii de decizie fiscală trebuie să articuleze clar noile reguli și cerințe, astfel încât întreprinderile globale să poată avea claritate cu privire la obligațiile lor fiscale. De asemenea, să instituie mecanisme pentru a atenua riscul dublei impuneri. În același timp, administrațiile fiscale guvernamentale să fie activate și echipate pentru a pune în aplicare noile reguli în mod coordonat.

Ce ar fi de reținut, dincolo de orice, este faptul că liderii globali trebuie să colaboreze pentru a realiza un sistem fiscal care să crească veniturile, dar și să faciliteze comerțul și investițiile care alimentează economia globală. Acesta este un obiectiv în măsura în care se unească părțile interesate, în special în condițiile în care economia globală încă se recuperează după o pandemie.